

Břestek

Kraj: Zlínský

Správní obvod: Uherské Hradiště

Nadmořská výška: 238 m n. m.

Počet obyvatel: 866

Adresa URL: www.brestek.cz

Okres: Uherské Hradiště

GPS souřadnice: 49.094886N, 17.355915E

První pís. zmínka: 1140 (884 let)

PSČ: 687 08

Historie obce Břestek

Břestek je stará osada, v níž již po roce 1140 kostel spytihněv(s)ký vlastnil 4 popluží. Roku 1389 držel obec Bohuš ze Sazovic, po jehož smrti se rozdělili o ves jeho děti Jan ze Sazovic a Anna, manželka Václava z Morkovic. V letech 1408 až 1411 vlastnil ves Václav z Mozkovic královským dáním. Václavův syn Milota předal v r. 1464 Břestek Mikuláši ze Žákovi a Jindřichovi z Buchlovic. Anežka ze Žákovi přijala na Břestek jako spolčníky své syny Jiříka, Prokopa, Mikuláše, Hynka a Jana Buchlovické z Domamyslic, leč v r. 1538 držel ves Hynek Podstatský z Prusinovic a pak město Hradiště, které v r. 1549 předalo ves Mikuláši st. Buchlovickému z Domamyslic. Po jeho smrti v r. 1551 jeho synovci Petr, Jiřík a Mikuláš Buchlovičtí z Domamyslic odevzdali Břestek Janovi Dánskému z Domamyslic a od té doby náležel k buchlovickému panství.

Podle urbáře v r. 1611 bylo v Břestku 44 usedlíků, z nichž bylo 7 půllánků, 6 čtvrtlánků a 31 podsedníků. Z půllánu se platilo o Jiřím 1 zl. A za odúmrtí 3 gr., o Václavu stejně, a 1 slepice, na robotě vycházelo 6 půldnů oračky, dva dny ženní roboty, 1 den rubání dřeva a dva dny odvážení dříví k pivovaru a hospodyně předala 4 klubka panské příze. Celkem dostávala vrchnost z obecních gruntů 29 z. 14 gr. 4 den., z odúmrtě 8 zl. 24 gr., 44 slepic na naturáliích, oračky 88 dní, roubání dřeva 44 dní, odvážení dříví 20 dní. Kromě toho poddaní dávali za odúmrtí a místo šenkování panského vína ročně 20 slepic a za pastvu vepřů v lesích 17 gr. Vinohradů tu bylo 119 achtelů, z nichž vrchnost dostávala 1 bečku 5 věder a tři mázy zemního a desátku 10 beček. Roboty neměli přesně vyměřeny, museli robotovat, kolik se uznalo za vhodné.

Útrapy 17 století (1604, 1624) vyvrcholily v r. 1643, kdy byla obec vypálena, a v r. 1663, kdy částečně lehla popelem, Obraz hrůz ukazuje i lánový rejstřík, podle něhož v r. 1656 bylo pouze 20 usídlených a 24 pustých gruntů. Podle druhé lánské visitace z r. 1669 se shledalo z 18 osedlých 5 pololánků, 6 čtvrtlánků, zahradník a 6 domkářů bez polí. Nově osedlé byly dva čtvrtlány, zůstávalo 22 starých poustek domkářů bez polí a přibýly od r. 1656 dva nově pusté a zahradník bez polí, kteří utekli. Byly

horách, Hlavina a Stránská. Naprostá většina polí byla naopak obdělána. Obraz obce se značně zlepšil v 18. století. Podle tereziánského katastru se tu shledalo 383,5 měřice orné půdy, 19,6 měřice zahrad, 136,5 měřice vinohradů a luk na 32 fůr sena, tj. 3 lány 34/64 lánů. Na počet chudiny a na vzrůstající sociální diferenciaci ukazuje, že z obce robotovalo 6 půllánků s dvěma koňmi 3 dny v týdnu, 8 čtvrtlánků dvěma koňmi 2 dny v týdnu, 14 podsedníků jedním pěším 3 dny a 29 podruhů jedním pěším 1 den v týdnu, čili robotou bylo povinno 57 usedlíků.

Podle olomoucké matriky tu bylo v druhé polovině 18. století 330 dospělých a 103 dětí český

mluvících. Obec půlletně platila vrchnosti 18 zl. 12 kr. dávala 34 slepic, 720 vajec a ženy předly 192 liber příze. V r. 1843 byla v provozu vrchnostenská palírna kořalky, produkující 120 věder pálenky, vrchnostenská hospoda a mlýn. Obyvatelstvo si vypomáhalo prací v lesích jako dřevorubci.

V druhé polovině minulého století vykloučením vyrostla uprostřed lesů osada Chabaně. Především se pěstovalo obilí (v I. tř. výnos 16 měříc pšenice, 18 měříc žita, 19 měříc ječmene a 22 měříc ovsa, 130 měříc brambor), dále píce, ve vinicích se získalo z jitra v I. tř. 14 věder, ve II. tř. 12 věder středně kvalitního vína.

Obec proslula svým hrnčířstvím a kamenářstvím, které bylo v rozkvětu v 18. a 19. století. Ještě v posledním období bylo známo kamnářství rodiny Hánové, které vyrábělo i jiné keramické výrobky. Zaměstnávalo mezi dvěma válkami 6 dělníků. Menší starý mlýn, připomínaný již v 16. století jako vrchnostenský, byl na začátku druhé světové války zrušen a už nebyl obnoven. Celkový katastr obce obnášel v r. 1900 1406 ha, z nichž 354 ha připadalo na pole, 40 ha na louky, 18 ha na zahrady, 34 ha na vinice, 36 ha na pastviny a 899 ha na les, v obci se chovalo 35 koní, 259 kusů skotu a 98 vepřů.

Do katastru obce zasahovaly dva dvory. Dvůr Buchlov byl o výměře 135 ha a náležel Berchtoldům, byl v nájmu bratří Mayů. Při parcelaci v r. 1923 bylo z něho 43 drobných rolníků v Břestku přiděleno 19 ha. Z velehradského velkostatku, který v poslední době vlastnil Katolický podporovací spolek a byl rovněž v nájmu bratří Mayů, zasahovala do katastru část, z níž dostalo při pozemkové reformě 17 místních občanů 5,50 ha půdy. Za první republiky pracovalo v obci mlátičí družstvo.

